

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет
Факультет менеджменту, адміністрування та права
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та
соціально-гуманітарних дисциплін

ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

Методичні вказівки до вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної
та заочної форми спеціальності *015 Професійна освіта*
(аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології)

Харків
2024

ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

Методичні вказівки до вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти денної та заочної форми спеціальності 015
Професійна освіта
(*аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції*
та харчові технології)

Затверджено рішенням
Науково-методичної ради
факультету
МАП ДБТУ
Протокол № 1
від 17.09.2024 р.

УДК 378.091.3:631.95:371.3:004.738.5

П 56

Схвалено на засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін ДБТУ (протокол № 1 від 04.09.2024 р.)

«ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ»

Методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) уклад. І.О. Данченко – Харків: ДБТУ, 2024 – 25 с.

Рецензенти:

В.М. Нагаєв – д-р. пед. наук, професор кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування Державного біотехнологічного університету

С.В. Станкевич – канд. с.-г. наук, доцент, завідувач. кафедри, зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б.М. Литвинова Державного біотехнологічного університету.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія праці» це дисципліна, спрямована на формування в студентів комплексних знань і вмінь, що дозволяють здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) опанувати професійними та особистісними компетенціями та результатами навчання.

Мета курсу «Психологія праці»: загальна теоретична підготовка студентів у галузі психології праці, яка слугуватиме основою для їх практичної роботи, пов'язаної з наданням кваліфікованої психологічної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення, вибору професії, професійному відборі/доборі, працевлаштуванні

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення характеристик трудової діяльності; вивчення професійно важливих якостей суб'єктів праці; дослідження функціональних станів людини у праці; удосконалення й підвищення ефективності та безпеки праці;
- опанування системи знань про психологічні особливості і закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- ознайомлення з основами психологічного професієведення (принципами, методами психологічного вивчення окремих професій, класифікацією професій);
- вивчення психологічних аспектів професійного самовизначення і професійної ідентичності особистості;
- формування у процесі засвоєння професійно важливої інформації професійно важливих навичок з оптимізації функціональних станів суб'єктів праці (подолання професійного стресу, дезадаптації тощо);
- ознайомлення з психологією профілактики травматизму та аварійності, психологією мотивації професійної діяльності;

– освоєння методик вивчення психічних процесів, станів і властивостей, що проявляються у трудовій діяльності.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні знати:

– понятійний апарат психології праці як галузі психологічної науки;
– психологічну характеристику праці як одного з найголовніших видів діяльності людини;

– систему наукових понять і науково упорядкованих базових уявлень про всі істотні аспекти активності людини як суб'єкта праці (як виробника матеріальних цінностей, інформації, корисних дій з обслуговування людей, а також управління соціальними процесами);

– методи психології праці;
– закономірності психіки в різноманітних видах активності людини, що проявляються у трудовій діяльності;

– мотиви, що спонукають до трудової діяльності;
– основи здійснення професіографічного аналізу різних видів трудової діяльності.

Здобувачі освіти повинні вміти:

– застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді;

– здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профвідбору/профдобору, профорієнтації та профнавчання;

– проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму;

– здійснювати розробки-рекомендації щодо вдосконалення і підвищення ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності;

– культивувати рівну пошану до різних видів праці і представників різних професійних спільностей; формувати правильне ставлення до праці;

– формувати у майбутніх суб'єктів праці психологічну готовність і здатність працювати, керуючись не лише «інтересом», але й «завданням», що є найважливішою умовою успішної професійної адаптації особистості до різних сфер практики (народного господарства, освіти, охорони здоров'я та ін.).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен оволодіти наступними **компетенціями**, відповідно стандарту освіти та освітньої програми:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен оволодіти наступними **компетенціями**, відповідно стандарту освіти та освітньої програми:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

К 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

К 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

К 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

К 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

К 24. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен оволодіти наступними **професійними результатами навчання**, відповідно стандарту освіти та освітньої програми:

ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

ПР 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі/сфери.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ І. ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ ЯК СФЕРА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Тема 1. Психологія праці як галузь психологічної науки

Психологія праці: дослідницьке поле, зміст і структура відповідно до суспільних змін і сфер діяльності. Значення психології праці в сучасних умовах, її *основні* теоретичні (дослідницькі) і прикладні (термінальні) завдання. Основні розділи психології праці. Поняття «ергономіка»: сутність та історія формування, методи ергономічного аналізу. Психологічний аспект праці.

Тема 2. Тенденції розвитку прикладної психології у сфері професійної праці

Тенденції розвитку суспільства, суспільного виробництва та уявлень про суб'єкт праці. Виникнення прикладної психології праці. Психотехніка та наукова організація праці. Індустріальний період розвитку психології праці. Хоторнський експеримент Елтона Мейо. Вивчення проблем групової динаміки, міжособистісних стосунків у групі та її структури Якобом Морено.

Тема 3. Історія розвитку прикладної психології у сфері професійної праці

Історія зарубіжної психології і соціології праці, основні етапи її розвитку. Класичні підходи: концепція «наукового менеджменту» Ф. Тейлора, соціологічна теорія наукової організації праці М. Вебера, адміністративна теорія А. Файоля, синтетична концепція управління Л. Гиоліка, Дж. Муні і Л. Ф. Урвіка. Історія вітчизняної психології праці. Психотехніка та її криза. Економічні та психологічні причини виникнення профорієнтації.

Тема 4. Професія як діяльність і сфера прояву особистості

Основні поняття. Трудовий пост та його структура. Системний підхід у дослідженні предмета психологія праці. Професія як система соціальних відносин. Ергатичні функції та їх генезис.

Тема 5. Професійна діяльність та її психологічна структура.

Дослідження професій з позицій системного підходу. Професіографія. Методи і схеми професіографування. Класифікація професій. Аналітична професіограма і загальна схема профвідбору. Рівні аналізу трудової діяльності. Формула професії. Психічні регулятори праці. «Золоте правило» психології праці - «людина – предмет праці – засоби праці - середовище».

Тема 6. Індивід, як активний суб'єкт своєї життєдіяльності

Людина та соціальне середовище. Розвиток технологій професійної діяльності та життєдіяльності індивіда. Людина та організаційне середовище. Можливості самореалізації людини як особистості. Людина як індивід, суб'єкт, індивідуальність, особистість.

Тема 7. Професійний стрес та технології ресурсозбереження.

Поняття професійний стрес. Основні технології ресурсозбереження. Особистість як діяч: самоменеджмент життя. Умови професійної діяльності та ефективність праці. Шляхи розвитку трудової діяльності. Професійний стрес. Працездатність та функціональні стани. Критерії здібностей до навчання. Психологічні передумови переучування.

Тема 8. Професійний розвиток особистості

Проблема функціональних станів працівника: теоретичний та прикладний аспекти проблеми. Зв'язок функціональних станів з психологічним проектуванням професійної діяльності. Проблема управління функціональним станом працівника.

Розділ II. ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ, ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ТА ПРОФВІДБІР ЯК ЗАХОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ «ЛЮДИНА – ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ»

Тема 9. Кризи професійного становлення.

Класифікація криз за В. І. Слободчиковим, Г. Шихі, Б. Лівехудом. Основні чинники криз професійного становлення за Є. Ф. Зеєром. Основні фази криз професійного розвитку. Професійні деструкції, основні тенденції їх розвитку, психологічні детермінанти професійної деструкції, рині. Акмеологічний підхід в дослідженні розвитку професіонала.

Тема 10. Працездатність людини і фізіологічні механізми її підвищення

Сутнісний зміст і основні фактори працездатності людини. Повна, часткова та залишкова працездатність. Професійна працездатність, умови її ефективності. Показники і методика оцінки працездатності людини.

Виробничі, фізіологічні, психологічні показники працездатності, методи вивчення. Динаміка працездатності і характеристика її фаз. Фаза впрацювання (стадія зростаючої працездатності), фаза стійкої працездатності (стійкого стану), фаза розвитку втоми. Заходи щодо підвищення працездатності працівників: техніко-організаційний, соціально-економічний, санітарногігієнічний, медико-біологічний, психологічний напрямки.

Тема 11. Виробнича втома і заходи запобігання перевтомі працівників

Суть, причини і загальний механізм розвитку втоми. Фізична у і розумова втома. Локально-гуморальні, периферійні концепції втоми: теорія виснаження Шіффа, теорія забруднення Пфлюгера, теорія задушення клітин Ферворна, їх недоліки та переваги. Показники і стадії втоми, об'єктивні критерії втоми, Фізіологічні показники розвитку втоми. Заходи запобігання перевтомі працівників на виробництві.

Тема 12. Психологічні особливості праці в організації

Психологічні механізми адаптації людини до діяльності. Професійна придатність та шляхи адаптації людини до вимог професії. Проблеми стилю діяльності. Рівні психологічної підтримки суб'єкта праці. Професійна придатність та професіоналізм. Принципи визначення професійної придатності та процес її формування.

Тема 13. Умови професійної діяльності і ефективність праці

Шляхи розвитку трудової діяльності. Працездатність і функціональні стани. Екстремальні, субекстремальні і особливі умови діяльності. Психологія безпеки.

Тема 14 Соціально-психологічні ризики, проблеми та конфлікти у колективі під час професійної діяльності.

Стрес і дистрес у праці. Виробничий конфлікт. Управління виробничими конфліктами. Структура конфлікту. Фази і стадії. Шляхи ефективного вирішення конфлікту.

Тема 15. Ринок праці в Україні в реаліях війни Ринок праці. Сучасний ринок праці: проблеми і тенденції розвитку. Ринок праці в Україні в реаліях

війни Професійно важливі якості. Професійне самовизначення суб'єкта та професійна кар'єра. Етапи розробки системи прогнозування успішності діяльності в складних умовах.

3. ЗАВДАННЯ ДО ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ

Розділ І. ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ ЯК СФЕРА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Практичне заняття (далі ПЗ) № 1 Психологія праці як галузь психологічної науки

Психологія праці: дослідницьке поле, зміст і структура відповідно до суспільних змін і сфер діяльності. Значення психології праці в сучасних умовах, її *основні* теоретичні (дослідницькі) і прикладні (термінальні) завдання. Основні розділи психології праці. Поняття «ергономіка»: сутність та історія формування, методи ергономічного аналізу. Психологічний аспект праці.

ПЗ №2. Тенденції розвитку прикладної психології у сфері професійної праці

Тенденції розвитку суспільства, суспільного виробництва та уявлень про суб'єкт праці. Виникнення прикладної психології праці. Психотехніка та наукова організація праці. Індустріальний період розвитку психології праці. Хоторнський експеримент Елтона Мейо. Вивчення проблем групової динаміки, міжособистісних стосунків у групі та її структури Якобом Морено.

ПЗ №3. Історія розвитку прикладної психології у сфері професійної праці

Історія зарубіжної психології і соціології праці, основні етапи її розвитку. Класичні підходи: концепція «наукового менеджменту» Ф. Тейлора, соціологічна теорія наукової організації праці М. Вебера, адміністративна теорія А. Файоля, синтетична концепція управління Л. Гиоліка, Дж. Муні і Л. Ф. Урвіка. Історія вітчизняної психології праці. Психотехніка та її криза. Економічні та психологічні причини виникнення профорієнтації.

ПЗ №4.Професія як діяльність і сфера прояву особистості

Основні поняття. Трудовий пост та його структура. Системний підхід у дослідженні предмета психологія праці. Професія як система соціальних відносин. Ергатичні функції та їх генезис.

ПЗ № 5. Професійна діяльність та її психологічна структура.

Дослідження професій з позицій системного підходу. Професіографія. Методи і схеми професіографування Класифікація професій. Аналітична професіограма і загальна схема профвідбору. Рівні аналізу трудової діяльності. Формула професії. Психічні регулятори праці. «Золоте правило» психології праці - «людина – предмет праці – засоби праці - середовище».

ПЗ № 6. Індивід, як активний суб'єкт своєї життєдіяльності

Людина та соціальне середовище. Розвиток технологій професійної діяльності та життєдіяльності індивіда. Людина та організаційне середовище. Можливості самореалізації людини як особистості. Людина як індивід, суб'єкт, індивідуальність, особистість.

ПЗ№ 7.Професійний стрес та технології ресурсозбереження.

Поняття професійний стрес. Основні технології ресурсозбереження Особистість як діяч: самоменеджмент життя. Умови професійної діяльності та ефективність праці. Шляхи розвитку трудової діяльності. Професійний стрес. Працездатність та функціональні стани. Критерії здібностей до навчання. Психологічні передумови переучування.

ПЗ № 8. Професійний розвиток особистості

Проблема функціональних станів працівника: теоретичний та прикладний аспекти проблеми. Зв'язок функціональних станів з психологічним проектуванням професійної діяльності. Проблема управління функціональним станом працівника.

Розділ II. ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ, ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ТА ПРОФВІДБІР ЯК ЗАХОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ «ЛЮДИНА – ПРОФЕСІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ»

ПЗ № 9. Кризи професійного становлення.

Класифікація криз за В. І. Слободчиковим, Г. Шихі, Б. Лівехудом. Основні чинники криз професійного становлення за Є. Ф. Зеєром. Основні фази криз професійного розвитку. Професійні деструкції, основні тенденції їх розвитку, психологічні детермінанти професійної деструкції, рині. Акмеологічний підхід в дослідженні розвитку професіонала.

ПЗ № 10. Працездатність людини і фізіологічні механізми її підвищення

Сутнісний зміст і основні фактори працездатності людини. Повна, часткова та залишкова працездатність. Професійна працездатність, умови її ефективності. Показники і методика оцінки працездатності людини. Виробничі, фізіологічні, психологічні показники працездатності, методи вивчення. Динаміка працездатності і характеристика її фаз. Фаза впрацювання (стадія зростаючої працездатності), фаза стійкої працездатності (стійкого стану), фаза розвитку втоми. Заходи щодо підвищення працездатності працівників: техніко-організаційний, соціально-економічний, санітарногігієнічний, медико-біологічний, психологічний напрямки.

ПЗ №11. Виробнича втома і заходи запобігання перевтомі працівників

Суть, причини і загальний механізм розвитку втоми. Фізична у і розумова втома. Локально-гуморальні, периферійні концепції втоми: теорія виснаження Шіффа, теорія забруднення Пфлюгера, теорія задушення клітин Ферворна, їх недоліки та переваги. Показники і стадії втоми, об'єктивні критерії втоми, Фізіологічні показники розвитку втоми. Заходи запобігання перевтомі працівників на виробництві.

ПЗ № 12. Психологічні особливості праці в організації

Психологічні механізми адаптації людини до діяльності. Професійна придатність та шляхи адаптації людини до вимог професії. Проблеми стилю діяльності. Рівні психологічної підтримки суб'єкта праці. Професійна

придатність та професіоналізм. Принципи визначення професійної придатності та процес її формування.

ПЗ № 13. Умови професійної діяльності і ефективність праці

Шляхи розвитку трудової діяльності. Працездатність і функціональні стани. Екстремальні, субекстремальні і особливі умови діяльності. Психологія безпеки.

ПЗ № 14 Соціально-психологічні ризики, проблеми та конфлікти у колективі під час професійної діяльності.

Стрес і дистрес у праці. Виробничий конфлікт. Управління виробничими конфліктами. Структура конфлікту. Фази і стадії. Шляхи ефективного вирішення конфлікту.

ПЗ № 15. Ринок праці в Україні в реаліях війни Ринок праці. Сучасний ринок праці: проблеми і тенденції розвитку. Ринок праці в Україні в реаліях війни Професійно важливі якості. Професійне самовизначення суб'єкта та професійна кар'єра. Етапи розробки системи прогнозування успішності діяльності в складних умовах.

4. ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ НАУКОВОДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Неодмінним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативно-правовими актами чинного законодавства, статистичними матеріалами.

Основні пропонувані види самостійної роботи:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, вільний від обов'язкових видів навчальної діяльності.

Під час вивчення дисципліни «**ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ**» на самостійну роботу відведено 50 % академічного кредиту, і цей час має бути використаний для самостійного поглибленого вивчення окремих тем дисципліни на вибір, а також для виконання індивідуальних розрахунків.

Викладач визначає обсяг самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

№ з/п	Назва теми
1	Перерахуйте періоди найменш активного розвитку наукової дисципліни протягом ХХ ст. Проведіть аналіз причин. Назвіть періоди найбільш активного (інтенсивного наукового вивчення, ефективного запровадження результатів в практику, уваги держави до науки та ін.) розвитку психології праці і визначте основні чинники цих процесів.
2	Тенденції розвитку суспільства, суспільного виробництва і уявлень щодо суб'єкта праці. Опишіть періоди найменш активного розвитку наукової дисципліни протягом ХХ ст. Історія зарубіжної психології і соціології праці.
3	Уявлення про працю з давнини і в епоху феодалізму. Розвиток профорієнтації в повоєнні роки в Україні та останні роки. Психологічні причини виникнення профорієнтації.
4	Проаналізуйте галузі психологічної науки, які вивчають різні характеристики професійної діяльності. В чому полягає етичний парадокс предмета психології праці? Обґрунтуйте висновки.
5	Дайте визначення і охарактеризуйте ергономіку. В чому різниця між інженерною психологією та ергономікою. Поясніть з позиції власної спеціалізації (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
6	Спробуйте виокремити галузі практичної діяльності і наукові дисципліни, з якими буде пов'язана психологія праці в майбутньому.
7	Опишіть трудовий пост педагога (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)

№ з/п	Назва теми
8	Екстремальні ситуації та характеристики стану людини. Травма. Посттравматичний синдром. Його вплив на результативність та перебіг трудової діяльності фахівця.
9	Фактори, що підсилюють схильність працівників до небезпеки настання нещасних випадків.
10	Складіть програму дій з психологічного супроводу молодого фахівця
11	Дискусія щодо проблеми формування індивідуального стилю діяльності і кризах професійного розвитку
12	Морально-етичний образ педагога професіонала в сучасних умовах
13	Права и обов'язки професійного психолога, документи які регламентують професійну діяльність спеціаліста
14	Використання комп'ютера й інформаційних технологій в діяльності
15	Трудова діяльність як система. Труднощі вивчення професії педагога в умовах сучасної України

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Знання перевіряють та оцінюють у наступних формах:

1. Оцінювання роботи в процесі практичних х занять.
3. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення підсумкового заліку.

Структура навчальної дисципліни «Психологія праці»

Зміст, структура	Аудиторна	Лекції
		Практичні
		Контрольні заходи (проміжний контроль)
	Самостійна	Підготовка самостійної роботи за обраною темою
		Опрацювання додаткової літератури, робота в інформаційних мережах
Підсумковий контроль (екзамен)		

Загальна оцінка складається з поточної оцінки, яку здобувач освіти отримує під час практичних занять, з оцінок за самостійну роботу та оцінки за виконання контрольних робіт.

Студент може набрати 100 рейтингових балів за такою формулою:

$100 = M1 + M2 + M3 + ПК$, де M1 – аудиторна робота;

M3 – самостійна робота;

ПК – підсумковий контроль.

У свою чергу M1 розраховують за такою формулою:

Студенту дають допуск до участі у підсумковому контролі у разі отримання позитивних балів за кожним із трьох залікових модулів (60 – 74 бали).

Шкала переведення допоміжних балів у рейтингові

9 – 10 рейтингових балів – 90 – 100 допоміжних балів

7 – 8 рейтингових балів – 75 – 89 допоміжних балів

5 – 6 рейтингових балів – 60 – 74 допоміжних бали

1 – 4 рейтингових бали – 35 – 59 допоміжних балів.

Здобувачі освіти направляють на повторне вивчення тем.

Для оцінювання рівня відповідей на тестові завдання модульного контролю знань використовують такі критерії:

90 – 100 % правильних відповідей – 20 допоміжних балів;

75 – 89 % правильних відповідей – 15 допоміжних балів;

60 – 74 % правильних відповідей – 10 допоміжних балів;

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюють під час проведення практичних занять, і воно має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

1. Активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

2. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання;

3. Проходження проміжного контролю;

4. Виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводять за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії. Уміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Максимальну кількість балів ставлять за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім п'ятьом зазначеним критеріям. Інакше оцінку знижують на відповідну кількість балів. Під час оцінювання практичних завдань увагу також приділяють якості, самостійності і своєчасності виконання завдань (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не дотримана, то балову оцінку знизять.

Самостійну роботу оцінюють за критеріями: самостійність виконання; логічність і деталізація плану; повнота й глибина розкриття теми.

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчають у межах цієї навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюють у формі екзамену.

Контроль включає два теоретичні питання і одне ситуаційне (практичне) завдання. Модульне завдання оцінюють за 20 – бальною шкалою.

20 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, з викладенням оригінальних висновків, зроблених на основі програмного, додаткового матеріалу, законодавчих актів та нормативних документів. Під час виконання практичної частини студент застосовує системні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою.

Висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані.

19 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, на основі програмного та додаткового матеріалу зроблено висновки та узагальнення. Під час виконання практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Під час виконання практичного завдання припускається незначних неточностей.

18 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з програмним матеріалом дисципліни.

Під час виконання практичного завдання студент застосовує глибокі знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконане в цілому правильно, в повному обсязі.

17 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з матеріалом дисципліни. Під час виконання практичного завдання студент ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практична частина виконана в цілому правильно, під час її виконання студент припускається окремих неістотних помилок.

16 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено з незначними погрішностями або без узагальнень. Під час виконання практичної частини студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконує в цілому правильно, під час його виконання припускається неістотних помилок.

15 балів. Теоретичні запитання розкриті повністю, проте під час викладення програмного матеріалу допущено незначні помилки. У процесі

виконання практичної частини студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою.

Практичне завдання виконується в цілому правильно. Під час його виконання припускається неістотних помилок.

14 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено істотні погрішності або помітні помилки.

Під час виконання практичного завдання студент без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається помилок.

13 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено істотні погрішності, які впливають на зміст відповіді.

Під час виконання практичного завдання студент без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускається значних помилок.

12 балів. Теоретичні запитання розкриті неповно, з істотними помилками.

Під час виконання практичного завдання студент без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається значної кількості помилок, має значні труднощі, аналізуючи й описуючи ситуації.

11 балів. Теоретичні запитання розкрито неповно або зовсім не розкрито.

Під час виконання практичного завдання студент припускається досить велику кількість грубих помилок, має значні труднощі під час аналізу й описування ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

10 балів. Студент не може виконати практичне завдання, має чималі труднощі під час аналізу й опитування ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні. Теоретичні запитання не розкриті.

9 балів. Студент не може виконати практичне завдання, має великі труднощі, аналізуючи й описуючи ситуації. Теоретичні запитання не розкриті.

Якщо підсумковому контролю знань студент набрав 0 – 20 балів, залік вважають не складеним.

6. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни; першоджерела; методичні матеріали; навчальні тести; підручники тощо.

1. Психологія праці: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 015 Професійна освіта/ ДБТУ ; уклад. І.О. Данченко, Н.І. Моїсеєва. – Харків, 2024. – 25 с

2. Психологія праці: методичні вказівки для проведення семінарських занять з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського)) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 015 Професійна освіта / ДБТУ ; уклад. І.О. Данченко, Н.І. Моїсеєва. – Харків, 2024. – 36 с.

3. Психологія праці: курс лекцій для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навч. спеціальності 015 Професійна освіта/ ДБТУ ; уклад. І.О. Данченко, Н.І. Моїсеєва. – Харків, 2024. – 130 с.

4. Психологія праці: тестові завдання для перевірки знань та умінь здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 015 Професійна освіта/ ДБТУ ; уклад. І.О. Данченко, Н.І. Моїсеєва. – Харків, 2024. – 36 с.

5. Данченко І., Тюріна В. Врахування особливостей кліпового мислення в процесі здійснення професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 3), February 12, 2021. Pisa, Italian Republic: NGO European Scientific Platform*

6. Данченко І.О. Тюріна В.О., Марченко О.Г., Іванов С.О., Короткевич Р.О. Гнучкі уміння (soft skills) як професійно значущі уміння майбутніх фахівців. The 5th International scientific and practical conference “Modern technologies and processes of implementation of new methods” (February 06 - 09, 2024) Madrid, Spain. International Science Group. 2024. 368 p. с. 275 -278. (Іспанія).
7. Тюріна В.О., Данченко І.О., Марченко О.Г. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки // The 4th International scientific and practical conference “The world of modern technologies and inventions” (October 10 – 13, 2023) Vienna, Austria. International Science Group. 2023. 329 p., P.187-190 (Австрія).
8. Данченко І.О., Тюріна В.О. Освітнє середовище як багаторівнева система формування особистісних та професійних компетенцій студентів закладів вищої освіти studia slobozhanica:// Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій – 2023» (Харків, ДБТУ, 6 квітня 2023 р.). – Харків, 2023. – 183 С.70-77. (Україна).

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Воляннюк Н Ю Психологія наукової діяльності: [онографія] / Н Ю Воляннюк, Г В Ложкін, А Б Колосов, Б В Андрійцев Київ : КПІ ім Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020 352 с.
2. Карпенко Г Психологія праці та вибір професії : Навч.-метод. посіб Суми : ВТД «Університетська книга», 2018 168 с
3. Кириченко В В Психологія праці та інженерна психологія : навч посіб Житомир : Вид-во ЖДУ ім І Франка, 2022 240 с
4. Психологія праці : навч посібник / за ред Є Л Скворчевської Харків, 2022 160 с.
5. Психологія праці та інженерна психологія : навч посіб для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» 2-ге вид., перероб і доп / уклад С Юрков укачево : ДУ, 2018 187 с

6. Психологія професійної діагностики та професійного консультування: практичний посібник / Ігнатівич , Татаурова- сика Г П , Шевенко А ; за ред Ігнатівич Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021 225 с 5

7. Психологія професійної діяльності : підруч / за ред С К Шандрука Тернопіль : ЗУНУ, 2022 256 с

8. ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурлакова І А Психологія професійного мислення, готовність до змін : навч.-метод. матеріал Київ, Видавництво КРЦПК, 2022 68 с.

2. Волянчук Н Ю , Ложкін Г В , Фомич В Командна згуртованість як соціальнопсихологічний феномен Науковий журнал Габітус Вип 36, 2022 С 255-259. URL : <http://habitus.od.ua/journals/2022/36-2022/42.pdf>

3. Засекіна Л В , Пастрик Т В основи психології та міжособове спілкування: навч посіб для студентів ВНЗ 2-е вид Київ : ВСВ « едицина», 2018 216 с

4. Лукіянчук А Психологічні основи професійного становлення та розвитку особистості майбутнього кваліфікованого робітника : навч -метод посіб Вид 2-ге, поробл доповн Біла Церква : БІНП , 2020 139 с

5. Максименко С Д Загальна психологія 3-є видання Київ : Вид-во: ВД «Сварог» 2020 272 с

6. Сніпко З С Самооцінка як чинник професійного становлення особистості Перспективи та інновації науки 2022 № 7(12) С 409-419. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8\(13\)-409-419](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8(13)-409-419)

7. Основи науково-психологічних досліджень : навч -метод посіб / Автори : З Адамська, І П Андрійчук, Воронкевич, Г К Радчук, С В Чопик, Шпак / ред Г К Радчук Тернопіль : ТНПУ ім В Гнатюка, 2020 214 с

8. SHYMANSKYI A. Contemporary psychological perspectives on personal readiness for professional activity. Personality and environmental issues, 2024, 3.1: 31-37.

9. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Аналітична записка П Вплив кризи в Україні на сферу праці: попередні оцінки URL :
https://ukraine.un.org/sites/default/files/202205/UKR_Brief%20note_11May-2022.pdf
2. Кадровий голод Що відбувається на ринку праці України під час війни. URL :<https://dif.org.ua/article/kadroviy-golod-shcho-vidbuvaetsya-na-rinku-pratsi-ukraini-pid-chasviyni>
3. Національна бібліотека України імені В І Вернадського URL :
<http://www.nbuv.gov.ua/> Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури URL : <http://psylib.kiev.ua/>
4. Ринок праці під час війни: які зміни потрібні. URL :
<https://www.ukrinform.ua/rubriceconomy/3827148-rinok-praci-pid-cas-vijni-aki-zmini-potribni.html>
5. Сайт бібліотеки Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського URL : <https://www.library.kpi.ua/>
6. Сайт журналу «Психологічний часопис» URL :
<http://ua.appsyjournal.com/>
7. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України URL :
<http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>
8. Стратегічна ціна російської агресії для економіки України / за наук ред Я А Жаліла Київ : НІСД, 2022 67 с URL:
https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/ad-5-03-2022_0.pdf

Укладач: Данченко Ірина Олексіївна

ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

Методичні вказівки до вивчення дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної
та заочної форми спеціальності *015 Професійна освіта*
(аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології)

Комп'ютерний набір і верстка І.О. Данченко
Підп. до друку _____ 2024 р. Формат 60x841/16. Гарнітура
Таймс. Друк офсет. обсяг: 2,2 ум.-друк. арк.; 2,4 обл.-вид. арк.